„Gender je všude kolem nás“

Registrační číslo projektu: CZ.1.04/3.4.04/76.00097

Gender jako součást školní socializace

materiál pro pedagogy do praxe

s využitím dostupných materiálů zpracoval Mgr. Ondřej Bárta

září 2013

Projekt je financován v rámci programu OP LZZ a státního rozpočtu

Obsah

ÚVODNÍ SLOVO 3
GENDER PRO PRÁCI SE ŠKOLNÍ TŘÍDOU 5
1) Název: DEBATNÍ SOUBOJ - strukturovaná diskuze 5
2) Název: PANTOMIMA PROFESÍ (MUŽSKÉ A ŽENSKÉ PROFESE? 7
3) Název: IMPROVIZAČNÍ DIALOGY 8
4) Název: SOCHY (GESTA) 9
5) Název: ŽENA/MUŽ 10
5) Název: HODINA MÓDY 11
6) Název: MŮJ ŽIVOTNÍ VZOR 12
7) Název: BARVY A TVARY (vhodné pro hodinu VV) 13
8) Název: SCÉNKY Z DOMÁCNOSTI 14
9) Název: CLASS PRIDE/SCHOOL PRIDE 15
10) Název: MUŽSKÉ A ŽENSKÉ PROFESE JINAK (PC/IT) VŠ? (počítačová místnost) ... 16
11) Název: ČTVERCOVÉ DRAMA 17
12) Název: RADOSTI PRO MUŽE A ŽENY (MAMKU A TAŤKU) 18
GENDER – AKTIVITY V JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTECH ŠKOLNÍHO VYUČOVÁNÍ 19
TĚLESNÁ VÝCHOVA 19
1) Název: Kategorie MUŽI/ŽENY 19
2) Název: FOTBALISTKA NEBO GYMNASTA 20
DĚJEPIS, ICT 21
1) Název: PRÁVA ŽEN V PROMĚNÁCH ČASU 21
ČESKÝ JAZYK A LITERATURA, ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD (TVŮRČÍ PSANÍ) 22
1) Název: JÓ, TENKRÁT, TO BYLY ČASY 22
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA, VÝTVARNÁ VÝCHOVA, ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD, PSYCHOLOGIE 23
1) Název: MUŽ A ŽENA V REKLAMĚ 23
PŘÍRODOPIS, ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD 25
1) Název: NEJSME STEJNÍ 25
SEXUÁLNÍ VÝCHOVA, MEDIÁLNÍ VÝCHOVA 26
1) Název: SEXY MUŽ/SEXY ŽENA 26
ZDROJE A LITERATURA 27

ÚVODNÍ SLOVO

- Téma gender jako součást školní socializace pojímám jako soubor aktivit pro práci se třídou, případně s pedagogickým sborem. Zamýšlel jsem se při přípravách materiálů pro pedagogy a vlastního semináře nad tím, nakolik mohou odborné texty prohloubit porozumění mužským a ženským tématům, respektive genderové problematice.

- Jako pedagog jsem pojal celé téma více prakticky. Analyzoval jsem školní prostředí a mapoval místa a situace, kde se žák nebo žákyně s tématem genderu setkává. Pokud postoupíme od všeobecného "všude", můžeme definovat několik důležitých oblastí. První z nich je domov. To, jak dítě chápe "mužské" a "ženské", je stejně jako další vnímání světa ovlivněno primární rodinou a genderovými stereotypy v ní. V souvislosti s věkem pak dítě ovlivňuje učitel, respektive učitelka a jeho vrstevníci a vrstevnice, škola se tak stává druhým nejvýznamnějším místem, kde si lze gender uvědomovat. Stereotypy přinášené dítětem z domácího prostředí se v prostoru školy mísí s postoji a názory dalších dětí a pohledem učitele nebo učitelů. Pedagogický sbor zde tedy zastává významnou roli, jež reprezentuje pojetí genderové problematiky v širším kontextu, tj. názor celé společnosti, role mužů a žen v ní.

- Nahlídneme-li školu jako jisté mikroprostředí celé společnosti, pak můžeme do jednotlivých vyučovacích předmětů zařadit i cíle, vedoucí k hlubšímu porozumění problematiky genderu. Níže tedy nabízím aktivity přímo zaměřené na gender témata, ale také nabídku "hodin" běžných vyučovacích předmětů, jakými jsou např. dějepis, základy společenských věd, tělesná výchova, český jazyk a literatura a další.

- Programy jsou strukturované převážně na základě modelu EUR, tj. metodou třífázového učení. Předpokládám vlastní iniciativu a indiviuální přístup k využití, tím myslím, že nechávám na učiteli nebo učitelce, co konkrétně použije ke své inspiraci a jak bude se třídou pracovat. Pro fázi uvědomování si významu, tj. prostřední část procesu učení, kdy by měl učitel zprostředkovat nové poznatky, doporučuji využít materiály dostupné volně na internetu, např. v on-line knihovně Gender - Studies, kde jsou studie, letáky, výzkumy, články i publikace volně ke stažení. K jednotlivým aktivitám lze během několika minut najít jak aktuální článek v médiích, tak odborný text, obojí pak můžeme pedagogicky využít. U vybraných aktivit tyto zdroje nabízím

- Ke školní třídě doporučuji přistupovat bez zaujetí a právě genderových stereotypů, těch by škola měla být prosta především, jak např. dokazuje výzkum o stereotypech z r. 2010, který dokázal u žáků 8. tříd a tercií, že žádné „ženské“ a „mužské“ předměty nejsou.

- Věřím, že v uvedených cvičeních naleznou kolegyně a kolegové inspiraci.

Mgr.Ondřej Bárta

GENDER PRO PRÁCI SE ŠKOLNÍ TŘÍDOU

1) Název: DEBATNÍ SOUBOJ - strukturovaná diskuze

Cíl: zaujetí postoje k genderovým otázkám, rozvoj argumentačních dovedností a aktivního naslouchání.

Doporučený věk: 5 - 9. třída ZŠ, SŠ

Popis aktivity:.

Účastníci jsou rozděleni na 3 skupiny a podle toho je také upraven prostor (stoly a lavice do tvaru I_I /účko/). Proti sobě sedí strany ANO a NE (3-6 osob), v čele lichý počet arbitrů, tj.soudců (3,5,7 osob).

V případě větších skupin je možné účastníky vystřídat později (část jsou diváci). Program lze upravit tak, že hlasují i diváci, případně že diváci jsou porotou, záleží na zralosti skupiny a jejím "potenciálu pro objektivitu", tj. že budou hlasovat na základě kvality argumentů, nikoli pro kamaráda.

V každém kole je lektorem předloženo vybrané tvrzení, ke kterému skupiny vyjadřují svůj postoj. Před vlastním tématem je vhodné pro úvodní kolo vybrat snadné, lehké a vtipné téma k odbourání zábran účastníků a účastnic.

Příklady úvodních tvrzení:

- ***Banán se loupe od černého konce.***
- ***Chození po dvou schodech je zdravé.***

Průběh debaty:

Po sdělení tvrzení (/vhodné napsat také na flipchart či tabuli) mají obě skupiny 2 minuty na přípravu argumentů. Soudci a soudkyně si v té době sami ujasní svůj subjektivní postoj, aby mohli rozhodovat podle kvality argumentů.

Následuje prezentace argumentů strany ANO po dobu 1 minuty (či méně).

Poté argumentuje strana NE, uvádí své argumenty, nikoliv reakce na stranu ANO.

Po prezentacích obou protistran mají všichni 5 otázek celkem, ptát se mohou soudci nebo strany svého soupeře. Odpovídat může kdokoliv za skupinu.

Lektor sleduje a počítá otázky, dbá na to, aby byly skutečně pokládány otázky (protistrany i soudci mají tendence předkládat své názory na místo dotazů).

Po vyčerpání otázek účastníci a účastnice protistran zavřou oči a soudci hlasují pomocí cedulek ano/ne, které zdvihnou nad hlavu. Soudci rozhodují nezávisle, neradí se mezi sebou. Vítězí strana s vyšším počtem hlasů. V dalším kole se osoby vymění – všichni si přesednou a zastupují novou roli.

Reflexe a závěr:

Doporučujeme nejprve zreflektovat pocity účastníků a účastnic. Často jsou nuceni hlasovat či zastávat opačný názor, než jejich vlastní. Je také třeba varovat před hledáním "pravdivého stanoviska". Aktivita debatního souboje učí zároveň dialogu a naslouchání, měla by být reflektována ke vzájemnému respektu. Je totiž pravděpodobné, že i učitel nebo učitelka mají také svůj postoj ANO či NE, navíc tímto postojem mohou žáky a žákyně významně ovlivňovat.

Aktivita podle předložených tvrzení může velmi vhodně otevřít důležité téma, kterým se chceme se skupinou zabývat.

Témata - příklady tvrzení pro diskuzi o genderu:

- *Péče o děti má před kariérou přednost.*
- *Muž je lepší kuchař.*
- *Žena může dosáhnout všeho, čeho muž, pokud opravdu chce.*
- *Je lepší, když muži nepláčou.*
- *Fotbal není pro holky.*
- *Některé profese se pro ženy nehodí.*
- *Muži preferují ženy, které se podřizují.*
- *Gender se více zabývá rolí ženy než rolí muže.*

2) Název: PANTOMIMA PROFESÍ (MUŽSKÉ A ŽENSKÉ PROFESE)?

Cíl: stereotypy v zaměstnání.

Doporučený věk: 3. - 9. třída ZŠ, SŠ

Popis:

Účastníci a účastnice se rozdělí na 2 skupiny a každá skupina sepíše 10 profesí typických pro obě pohlaví. Dle věku skupiny informujeme a vysvětlíme, co myslíme slovem "typické". Můžeme vysvětlit, že je dobré psát ty, kde víme nebo si myslíme, že častěji pracují muži a naopak. Mladším žákům a žákyním pomůžeme příklady:

- **Mužská:** *řidič kamionu, stěhovák, truhlář...*
- **Ženská:** *kosmetička, učitelka MŠ, sekretářka...*

Skupiny následně pantomimou předvedou sepsané profese, druhý tým hádá a zapisuje nejen profesi samotnou, ale hlavně, zda se jedná spíše o ženskou či mužskou. Povolání ani „orientace“ se neříká nahlas.

Skupiny se v předvádění střídají. Pro pozdější vyhodnocení mají obě skupiny seznam profesí očíslovaný. Je důležité, aby souhlasilo pořadí prezentovaných aktivit a pořadí jejich záznamu.

Reflexe a závěrečné vyhodnocení:

Nakonec se sepisují všechna předvedená (hádaná) povolání. Pro pobavení lze vyhodnotit uhádnuté profese, důležité je však posoudit a sdílet, které profese byly předváděny jako mužské či ženské a proč, případně zda byly takto i hádané (shoda či neshoda).

3) Název: IMPROVIZAČNÍ DIALOGY

Cíl: uvědomění, že neexistují mužská a ženská témata, ale jsou to stereotypy.

Aktivita:

každý napíše témata k hovoru typická pro opačné pohlaví. Příklad účastníkům neuvádíme, zde však je uveden pro ilustraci:

- *Co řeší muži (stereotypy)?*
- *Sportovní výsledky, auto-moto, druhy a kvalita piv, krása žen,...*
- *Co řeší ženy (stereotypy)?*
- *Vztahy, móda, jídlo, vzhled, zdraví, tloušťka a pohyb, chování mužů,...*

Lístky s tématy se dají do klobouku, účastníci se rozdělí do dvojic a každá dvojice si vylosuje dva lístky, z nichž jedno téma si pak vyberou k prezentaci.

Prezentace:

dvojice si připraví dialog na vybrané téma. Podmínkou je stále mluvit. Scénku v délce maximálně 2 minuty může prezentovat i jeden z dvojice.

Vystupující jsou oceněni potleskem.

Otázky pro diskuzi s reflexí:

- *Existují mužská a ženská témata?*
- *V čem se muži a ženy v rozhovorech liší, pokud se liší?*
- *Jak na témata „klučičí a holčičí“ ve třídě?*

Diskuzi podpoříme případně článkem

o mužích a ženách, např.

více viz:

http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=352&lst=113

4) Název: SOCHY (GESTA)

Cíl: uvědomění si různých postojů a gest mužů a žen.

Popis aktivity:

žáci a žákyně udělají dvojice a vymyslí si 5 jednosoch a 5 dvojsoch představující muže a ženu (typická gesta, postoje).

Ostatní žáci hádají, zda se jedná o muže či ženu.

Reflexe a závěr:

na závěr zopakovat sochy a diskutovat, proč je ostatní určili jako muže nebo ženu.

Zdroj: Šetření žáků 8. tříd ZŠ a tercií víceletých gymnázií Názorové stereotypy, 2010, FSV UK, N=933

5) Název: ŽENA/MUŽ

Cíl: genderové stereotypy v každodenním životě

Doporučený věk: 1.stupeň ZŠ

Průběh aktivity:

na zem položíme velký obrázek muže a ženy. Děti hledají lístečky s obrázky věcí schované po třídě či venku a poté je přidávají k obrázku ženy nebo muže a říkají proč.

- ***varianta venku 1:*** *děti se rozdělí na 2 týmy, snaží se co nejrychleji posbírat co nejvyšší počet obrázků – soutěž na čas;*
- ***varianta venku 2:*** *děti postupně běhají pro jednotlivé lístečky (vždy vyběhne jeden z týmu a poté co najde obrázek, běží zpět, plácnutím do dlaně vyšle dalšího spolužáka/spolužačku pro další obrázek.*

Závěr:

na závěr se obrázky muže a ženy vymění, věci přidané okolo zůstanou, otázka:

- *„Může to tak být?“*

5) Název: HODINA MÓDY

Cíl: mužství a ženství v módě opačného pohlaví.

Věk: 3.-6.třída základní školy, střední škola

Popis aktivity:

Žáci a žákyně v malých skupinkách sepíší, jaké kusy oblečení nosí muži a jaké ženy, napíší také jaké barvy podle nich patří k mužským a jaké k ženským šatům. Doporučujeme žákům a žákyním nabídnout k práci časopisy a módní katalogy.

V druhé části píší oblečení děti společně s učitelem na tabuli:

Učitel tvoří seznam mužských a ženských částí oblečení, stejně tak se třídí na tabuli barvy. Oblečení a barvy společné pro obě pohaví můžeme barevně podtrhnout, či napsat doprostřed. zpět, plácnutím do dlaně vyšle dalšího spolužáka/spolužačku pro další obrázek.

Reflexe a závěr:

Ve třetí části podle času uděláme módní přehlídku naruby, ve které si co nejvíce chlapců a dívek vymění kusy oblečení (vyjma spodního prádla! :-)).
Přehlídku můžeme fotograficky zdokumentovat.
Děti se vyjádří k tomu, jak se jim líbilo mít na sobě dívčí/klučičí oděv, barvu.

Poznámka:

o plánované hodině můžeme třídu informovat s předstihem a vyzvat děti, aby přišly oblečeni co nejvíce mužsky/žensky (jako chlapci/dívky - kalhoty, košile/šaty, sukně).
Můžeme je informovat, že plánujeme módní přehlídku, nikoliv výměnu oblečení.

6) Název: MŮJ ŽIVOTNÍ VZOR

Cíl: uvědomění si (ne)závislosti pohlaví našich životních vzorů.

Popis aktivity:

Začneme definicí pojmu ***vzor*** se třídou, abychom mohli položit otázku *Kdo je vaším životním vzorem a proč?*

Zadání:

Vyberte si jednu blízkou osobu (rodina, kamarád, učitel...) a jednu známou osobnost (fotbalista, zpěvák, herečka...) a napište si je na papír.

Poté následuje sdílení ve skupinách, kde si řeknou kdo a proč koho vybral.

Na závěr statistika společně celá třída: na tabuli se napíše počet chlapců a dívek ve třídě a do připravené tabulky se bude čárkovat, zda si chlapec vybral muže či ženu a naopak.

Závěrečná reflexe:

- *„Myslíte, že hrálo roli, zda váš vzor je muž či žena?“*
- *„Vybírali si chlapci spíše muže, vybíraly si dívky spíše ženy?“*

Návrh tabulky:

	osobnost muž		osobnost žena	
	blízká osoba	osobnost	blízká osoba	osobnost
chlapci				
dívky				

7) Název: BARVY A TVARY (vhodné pro hodinu VV)

Cíl: odhalení stereotypů ve tvarech a barvách.

Věk: 3.- 4. třída základní školy, střední škola

Popis aktivity:

- *Představte si dívku/ženu a namalujte ji jako strom.*
- *Představte si chlapce/muže a namalujte ho jako strom.*
- *Jakou barvu zvolíš jako dívku/chlapce?*

Reflexe a závěr:

Jsou si podobné obrázky stromů představující chlapce a dívky? Jaké barvy byly zvolené pro zobrazení chlapce/dívky, proč?

8) Název: SCÉNKY Z DOMÁCNOSTI

Cíl: spolupráce a dialog mezi mužem a ženou, rozvoj aktivního naslouchání a hledání kompromisu.

Úvodní motivace:

Jste pár a máte naplánovaný víkend na domácí práce.

ALE!

- *Ona se chce dívat na důležité tenisové utkání v TV.*
- *On si chce číst skvělý psychologický román zapůjčený od kamaráda.*

Průběh aktivity:

žáci a žákyně utvoří dvojice (ideálně chlapec + dívka) a budou si rozdělovat, kdo udělá činnosti popsané níže a argumentovat proč by je měl dělat ten druhý.

- *„Kdo vyluxuje, kdo zaplatí složenku, kdo umyje nádobí, kdo zatluče hřebík, kdo pověsí obraz, kdo uvaří, kdo vyčistí odpad?“*

Dvojice mohou argumentovat všechny najednou, nebo lze po dvojicích předvádět před tabulí, ostatní jsou diváky.

Závěrečná reflexe:

- *Co se ti na tom líbilo, nelíbilo?*
- *Jaké vidíš nejlepší řešení?*
- *Jsou činnosti rozdělené na ženské a mužské?*

Poznámka:

Program lze pojmout také více divadelně, vybrané dvojice mohou "domluvu" předvést před ostatními. Podle erudice učitele nebo učitelky lze pak pracovat formou psychodramatu, tj. že dvojici, která dialog znázorňuje, přerušujeme, nabízíme další nebo jiné argumenty. Další variantou je střídání postav, tj. že dívku/ chlapce zastoupí někdo jiný a pokračuje v argumentaci.

Měli bychom se dobrat společně k závěru, že nejde o zvyklosti, kdo co dělá či nedělá, ale jak se dohodnout tak, aby obě strany byly spokojené.

9) Název: CLASS PRIDE/SCHOOL PRIDE

poznámka: vhodné pro celoškolní projekt

Cíl: pochod školou inspirovaný pochody za práva gayů a leseb, cílem je uvědomění si a posílení sebevědomí k příslušnosti ke svému pohlaví a jeho znakům, prevence homofobie. Součástí je rovněž pobavení, vytvoření atmosféry, společné vyvrcholení.

Průběh aktivity:

třída se domluví – chlapci i dívky nejprve dohromady, poté zvlášť, jak by nejlépe na svém pochodu školou zdůraznili, vyjádřili, že je dobré být kluk/muž nebo dívka/žena. Vhodná je inspirace ze strany učitele, žáci budou potřebovat podpořit:

1) mužství a ženství v módě (obleky, šaty, plavky);
2) transparenty;
3) slogany;
4) tanec;
5) projev na 2-3 minuty (strana A4) na téma proč je dobré být klukem/holkou;
6) vytvoření maskota, symbol, logo, plakát.

Průběh pochodu:

pochodující třída potřebuje diváky (ostatní třídy), proto je vhodné pojmout tuto aktivitu jako celoškolní projekt. Nezbytnou součástí pochodu je hudba a výzdoba.

10) Název: MUŽSKÉ A ŽENSKÉ PROFESE JINAK (PC/IT) VŠ? (počítačová místnost)

Cíl: uvědomění si, že na pohlaví nezáleží.

Průběh aktivity:

V počítačové místnosti se studenti a studentky rozdělí do skupin dle stejného pohlaví a počtu počítačů.

Následuje „googling“ neboli vyhledávání na internetu osobností úspěšných v profesích opačného pohlaví.

Závěr:

sepíše se seznam profesí s údaji, kdo opačného pohlaví uspěl v profesi..

11) Název: ČTVERCOVÉ DRAMA

Cíl: rozvoj naslouchání, argumentace o postavení mužů a žen v práci a veřejné správě.

Průběh aktivity:

na zemi se vymezí čtverec se stejně velkými poli a označením ano - spíše ano - spíše ne - ne (viz.níže). Následně učitel přečte jedno z tvrzení a žáci a žákyně si stopnou do polí, s jehož názorem souhlasí. Poté začnou postupně argumentovat žáci a žákyně na jednotlivých polích, snažíc se přesvědčit ostatní, aby změnili názor a postoupili na jejich pole.

V této aktivitě jde nejen o sílu argumentů, ale jde rovněž o umění naslouchat argumentům, ne tvrdohlavě stát na svém původním místě.

Tvrzení:

- „V politice by mělo být 40% žen“.
- „ Muži i ženy mají stejné šance na profesní úspěch.“

ano	spíše ano
spíše ne	ne

informační zdroj pro argumentaci (analýzu, čtení apod).
http://padesatprocent.cz/docs/globalni-databaze-kvot-pro-zeny.pdf

Závěr:

Žáci a žákyně si společně nebo každý zvlášť napíší, jaký argument nebo důvod ovlivňuje jejich postoj. Lze zmínit a sdílet jak nový pohled na téma (přesun v poli), tak i původní názor.

12) Název: RADOSTI PRO MUŽE A ŽENY (MAMKU A TAŤKU)

Cíl: porovnání zájmů a zálib mezi muži a ženami, je to ovlivněno pohlavím?

Věk: 2.-6.třída ZŠ

Průběh aktivity:

- **1.úkol:** každý napište konkrétně, co dělá největší radost tátovi, mámě (odpovídejte zvlášť pro každé pohlaví)
  - ✓ *pokud někdo nemá jednoho z rodičů, vybere blízkého muže/ženu (babičku, dědu).*
- **2.úkol:** práce ve skupinách - každá skupina vytvoří dva postery, na jednom obrázek mámy, na druhém táty a kolem napíší radosti, které vymyslely.

Závěr:

nakonec skupiny své plakáty představí ostatním, následuje závěrečná reflexe:

- *V čem jsou záliby muže a ženy podobné, v čem se liší?*

GENDER – AKTIVITY V JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTECH ŠKOLNÍHO VYUČOVÁNÍ

Ke každému předmětu aktivita s gendrovou tématikou. Záleží na představivosti každého učitele a možností jeho vyučovaného předmětu. Zde uvádíme příklad na hodinu tělesné výchovy, na tuto hodinu je potřeba chlapce a dívky spojit.

TĚLESNÁ VÝCHOVA

1) Název: Kategorie MUŽI/ŽENY

Cíl: uvědomění si odlišnosti stavby mužského a ženského těla a jejich souvislost se sportovními disciplínami.

Doporučený věk: 7-9.tř.ZŠ, SŠ

Popis aktivity:

na úvod představíme některé mužské X ženské sporty X unisex sporty.

Následuje aktivita zaměřená na silové sporty (příklad: zdvíhání závaží, nošení, rychlostní závod, posilovací cviky), která bude vystřídána gymnastickou aktivitou, zaměřenou na ohebnost, pružnost, ladnost.

Reflexe a závěr:

→ porovnání výsledků, – diskuze o vzniku mužských a ženských kategorií (emancipace žen ve sportu).

2) Název: FOTBALISTKA NEBO GYMNASTA

Cíl: uvědomění genderových stereotypů ve sportu.

Popis aktivity:

Vyzveme žáky, aby říkali typicky mužské a typicky ženské sporty: Poukážeme na stereotypy v myšlení, výjimky potvrzují pravidlo (kluk fotbalista x holka gymnastka X fotbalistka x gymnasta).

1. **krok)** každý předvede pohyb nejoblíbenějšího sportu
2. **krok)** každý vybere sport typický pro druhé pohlaví, předvede
3. **krok)** vyberou se dva nejopakovanější sporty charakterizující pohlaví (fotbal x tanec)
4. **krok)** následuje rozdělení dle pohlaví a program → provádění opačného sportu než toho typického pro dané pohlaví
5. **krok)** reflexe – co bylo fajn, co nebylo...

DĚJEPIS, ICT

1) Název: PRÁVA ŽEN V PROMĚNÁCH ČASU

Cíl: porovnání ženských práv od historie věku do současnosti, uvědomění si nárůstu ženských práv.

Doporučený věk: 5.-9.třída ZŠ

Popis aktivity:

Žáci pracují v počítačové učebně, mohou být i ve dvojicích u jednoho laptopu/tabletu.

Od učitele/učitelky dostanou následující zadání (na projektoru/ústně/písemně na tabuli/na lístečku/na projektoru):

- *Vyhledejte na internetu pomocí GOOGLE jaká byla práva žen v roce 1500 (středověk), 1700, přelom 19.a 20.století, 1950 a nyní.*

Žákům a žákyním doporučíme, aby si nalezené informace okopírovali do dokumentu a pod text vždy kopírovali také příslušný odkaz, doplněný o datum kopírování.

Z nalezených informací vyberou to nejpodstatnější, tj. ke každému období maximálně cca 3 řádky textu.

Třídu dále rozdělíme v průběhu činnosti na menší skupinky (spíše starší ročníky), a specifikujeme kategorie:

- *Práva žen v Evropě.*
- *Práva žen v ČR.*
- *Práva žen ve světě - Afrika, Asie...*

Další skupina nebo ti nejšikovnější mohou vyhledat zajímavosti, kuriozity a pod.

Reflexe a závěr:

Podle času žáci a žákyně buď pouze ústně sdílí nalezené informace, lépe však, když společně vytvoří několik powerpointových prezentací. Tyto prezentace lze strukturovat a zadat podle časových, technických a dalších okolností (indiviuální domácí práce, tématické prezentace - práva žen v Africe, práva žen ve středověku, vývoj práva žen v ČR apod.).

Poznámka:

ujistíme se o zkušenosti skupiny s vyhledáváním informací na internetu - zadávání klíčových slov, třídění informací, ukládání a jiné.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA, ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD (TVŮRČÍ PSANÍ)

1) Název: JÓ, TENKRÁT, TO BYLY ČASY...

Cíl: proměny role muže a ženy v partnerském životě a manželství.

Doporučený věk: 8.-9.třída ZŠ, SŠ.

Popis aktivity:

V úvodu hodiny budou žáci a žákyně psát krátkou úvahu nebo esej, inspirujeme je citátem:

- *"V roce 1946, kdy já jsem se vdávala, vstupovala žena do manželství jako do zaměstnání."*

Helena Benešová, spisovatelka, ročník 1923

Po přečtení citátu (jeho zobrazení na tabuli nebo projektoru), vyzveme žáky a žákyně, aby se zamysleli, zda, popřípadě jak a v čem se role ženy jako manželky v naší zemi proměnila.

Doporučený rozsah textu je 1-1,5 strany A5 ručního psaní, případně 0,5 strany na PC. Třídu necháme psát podle potřeby 10-12 minut. Po uplynutí času žáky a žákyně seskupíme do trojic až čtveřic a vyzveme je, aby si navzájem eseje přečetli. Dále skupiny vyzveme k tomu, aby prodiskutovaly a následně sdělily ostatním na čem se shodují, nebo v čem měly rozpor. Jednu z úvah může skupina přečíst (tu, která se jim zdála jako nejlepší).

Reflexe a závěr:

Na závěr si každý žák a každá žákyně napíší do sešitu jednu větu:

- *Dnešní ženy v manželství jsou v lepší/horší/stejné situaci, protože...*

Všichni si větu doplní podle svého uvědomění. Podle zbývajícího času hodiny lze závěrečné úvahy číst nahlas.

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA, VÝTVARNÁ VÝCHOVA, ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD, PSYCHOLOGIE

1) Název: MUŽ A ŽENA V REKLAMĚ

Cíl: ovlivňování chování člověka zobrazováním mužů a žen v reklamě.

Doporučený věk: 6.-9.třída ZŠ, SŠ

Popis aktivity:

Hodinu začneme ukázkami reklam, které zobrazují muže a ženy. V nejlepším případě využijeme power-pointovou prezentaci nebo videospot.

tip- zobrazení muže:

- (Mrož) http://www.youtube.com/watch?v=zejkaTwYkG8

zobrazení žen:

- (T-mobile -dá,dá,dá) http://www.youtube.com/watch?v=Sn6eZqGGt88

Promítneme nebo ukážeme alespoň 10 reklam, tj. alespoň 10 mužů a žen (spíše více žen, tak jak je to ve skutečnosti).

Po promítnutí se zeptáme, co měly reklamy společného. Prezentaci pak pustíme znovu a vyzveme žáky, aby zobrazené muže a ženy hodnotili, jak moc se jim líbí (stupnice 1-10).

Reklamy (obrázky) lze očíslovat, žáci a žákyně si své hodnocení zapisují.

Další fází hodiny bude práce ve skupinách. V ní si žáci a žákyně sdělují, kdo se jim nejvíc líbí a proč. Společně se pokusí sestavit seznam, podle čeho zobrazenou ženu nebo muže vlastně hodnotí. Tato kritéria potom skupina nahlas prezentuje ostatním, učitel nebo učitelka je sepíše na tabuli.

Mezi kritéria může patřit:

- vzhled;
- věk (mladý, střední, atd.);
- pleť (hladká, jemná, vrásčitá, opálená...);
- oči;
- ústa;
- oděv (elegantní, sportovní, sexy, pracovní...);

- postava (štíhlá, tlustá, sportovní, vysoká...);
- postoj (vzpřímený, ladný, nahrbený...).

Reflexe a závěr:

Po soupisu kritérií na tabuli, dostanou skupiny poslední společný úkol - najít a zapsat důvod, proč obraz muže nebo ženy byl v reklamě použit a proč vypadá právě takto. Tato zdůvodnění skupiny prezentují.

PŘÍRODOPIS, ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

1) Název: NEJSME STEJNÍ

Cíl: vliv fyzické rozdílnosti mezi muži a ženami na každodenní život, možnosti vzájemné podpory mezi pohlavími.

Doporučený věk: 4.-8.třída ZŠ

Popis aktivity:

Žáci a žákyně pracují ve dvojicích. Společně pojmenují fyziologický rozdíl mezi mužem a ženou a popíší, čím se rozdílnost vyznačuje a ovlivňuje život muže/ženy (chlapce/dívky).

Dvojice dále vyberou jednu výhodu a jednu nevýhodu, kterou jim přináší jejich pohlaví.

Třídu rozdělíme na chlapce a dívky. Chlapci sepíší výhody, proč je dobré býti dívkou/ženou a dívky sepíší výhody chlapců/mužů. Doporučujeme důvody sepsat na velký papír - flipchartový poster. Chlapci i dívky potom výhody prezentují a následně si soupis vymění k opravě, či doplnění. Chlapci i dívky podruhé prezentují už výhody svého pohlaví.

Cíl lze podpořit také analýzou části odborného textu, jednolivě či ve skupinách, např.: http://www.vesmir.cz/clanek/rozdily-mezi-muzem-a-zenou

Reflexe a závěr:

Na závěr si všichni do sešitu napíší, v čem mohou být nápomocni druhému pohlaví tam, kde se opačné pohlaví ukázalo jako nevýhodné.

Poznámka:

Podle potřeby a zralosti skupiny můžeme žákům a žákyním rozdat ilustrační obrázky (muž a žena), případně odborný text o rozdílech mezi mužem a ženou.

SEXUÁLNÍ VÝCHOVA, MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

1) Název: SEXY MUŽ/SEXY ŽENA

Cíl: uvědomění si souvislosti mezi sexualitou, pohlavím a společenskou rolí.

Doporučený věk: 4.-8.třída ZŠ

Popis aktivity:

Žáci a žákyně sepíší v jakých situacích je přitažlivý kluk/holka – píší o opačném pohlaví. Následně si navzájem situace předvedou.

V druhé části nabídneme několik obrázků přitažlivého muže a ženy, vždy v jiném kontextu, oblečení, pozici apod.

Poznámka:

učitel si připraví fotky přitažlivé ženy ovšem v různých pozicích, situacích a různě oděnou (elegantní ve večerních šatech, nahá ve sprše, myjící nádobí v teplákách, kojící dítě, řídí auto) a muže (v plavkách na pláži, v montérkách na stavbě, plačící na bobku, v obleku a kravatě, řídí auto).

K aktivitě si můžeme připravit také článek a posunout diskuzi směrem k cíli, jenž jsme si definovali. Př. *Mozek vnímá mužské tělo jako celek a ženské v detailech, zjistili vědci*

*Zdroj:*http://ona.idnes.cz/muzi-pozoruji-zenske-telo-dc8-/vztahy-sex.aspx?c=A130722_160418_vztahy-sex_jup

Reflexe a závěr:

Žáci a žákyně si prohlédnou obrázky a každý sám za sebe si vybere a zdůvodní, kde a proč se mu muž/žena zdá nejpřitažlivější.

ZDROJE A LITERATURA

- Ondřej Bárta (s využitím poznatků z kurzů Kritického myšlení - metoda učení EUR, a kurzů primární prevence pro školní metodiky prevence Prahy 6- Debatní souboj). Všechny další aktivity byly vytvořeny autorem.
- Genderové stereotypy, Socioweb, Martina Harnachová, Markéta Haratická, Anna Krčková, Petr Pávek, Vítězslav Slíva, 2010 http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=352&lst=113
- František vyskočil, Lovec a ochránkyně světla, čas. Vesmír, 2006, http://www.vesmir.cz/clanek/rozdily-mezi-muzem-a-zenou
- zdroje pro teoretický "backround" vyučovacích hodin předhledně na stránkách Gender studies: http://www.genderstudies.cz/publikace/

POZNÁMKY:

Zpracovatel:

BNV Consulting
Staroměstské nám. – Melantrichova 17b
110 00 Praha 1
Tel. 224 235 330
www.bnvconsulting.com